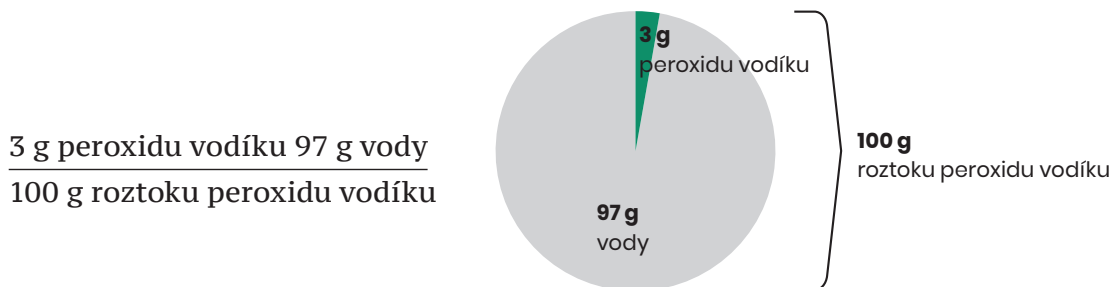

12 Co s neznámým roztokem?

V běžném životě se často setkáváme s roztoky, které mají na etiketě uvedena procenta (např. 8% ocet). Co vyjadřuje procentuální údaj na etiketě roztoků?

Příklad: K dezinfekci ran v domácnosti často používáme tříprocentní peroxid vodíku. Čili peroxid vodíku bude představovat 3 díly a zbývajících 97 dílů bude voda. Pomocí hmotnostních procent zapíšeme údaj následovně: 3 % peroxidu vodíku.

Graf 2.1 Složení 3 % roztoku peroxidu vodíku

Celek představuje vždy 100 %. Jeden díl z celku je jedna setina, tedy 1 %. Můžeme to zapsat následovně:

$$1 \% = \frac{1}{100} = 0,01 \quad \text{tříprocentní peroxid vodíku} \rightarrow 3 \% = \frac{3}{100} = 0,03$$

Složení roztoků nejčastěji určujeme výpočtem pomocí hmotnostního procenta nebo hmotnostního zlomku. Hmotnostní zlomek můžeme vyjádřit jako podíl hmotnosti rozpuštěné látky v roztoku a hmotnosti celého roztoku.

$$\text{hmotnostní zlomek (w)} = \frac{\text{hmotnost rozpuštěné látky v roztoku (m}_A\text{)}}{\text{hmotnost celého roztoku (m)}}$$

zkrácený zápis: $w = \frac{m_A}{m}$

Hmotnostní zlomek odpovídá hmotnostnímu procentu.

V laboratoři jsme našli dva roztoky modré skalice s neznámým složením.

Jak byste mohli zjistit zastoupení jednotlivých složek v těchto roztocích?

Obrázek 2.1

Roztoky modré skalice s neznámým složením

Návrh naší skupiny:

Pokud jste ve skupině nedospěli k uspokojivému návrhu, vyzkoušejte následující postup, ve kterém připravíte roztoky se známým zastoupením složek.

Pomůcky

pět očíslovaných stejných kádinek (100 ml), váhy, navažovací lodička (hodinové sklíčko), skleněná tyčinka, chemická lžička, modrá skalice, destilovaná voda

Postup

UPOZORNĚNÍ: Po práci s modrou skalicí si umyjte ruce. Připravené roztoky nevylévejte do umyvadla, ale řiďte se pokyny vyučujícího.

1. Připravte roztoky se známým složením. Zvažte 0,5 g modré skalice a rozpustěte ji v 99,5 ml destilované vody.
2. Do kádinky č. 2 navažte 3 g modré skalice a rozpustěte ji v 97 ml destilované vody. Obsah důkladně promíchejte. Kádinku označte.
3. Do kádinky č. 3 navažte 6,5 g modré skalice a rozpustěte ji v 93,5 ml destilované vody. Obsah důkladně promíchejte. Kádinku označte.
4. Do kádinky č. 4 navažte 11 g modré skalice a rozpustěte ji v 89 ml destilované vody. Obsah důkladně promíchejte. Kádinku označte.
5. Do kádinky č. 5 navažte 16,5 g modré skalice a rozpustěte ji v 83,5 ml destilované vody. Obsah důkladně promíchejte. Kádinku označte.
6. Kádinky seřaďte podle číslování od 1 do 5.
7. Srovnajte zabarvení neznámých vzorků se srovnávací řadou roztoků, které jste připravili. Na základě porovnání neznámých vzorků se vzorky se známým složením určete přibližné složení neznámých roztoků.
8. Vypočítejte a doplňte do tabulky 2.3 procentní složení (hmotnostní zlomek) srovnávacích roztoků (standardů) a určete přibližné procentuální složení neznámých vzorků metodou vizuální kolorimetrie.

$$w = m(\text{modrá skalice}) / m(\text{roztoku})$$

Roztok č.	Hmotnost modré skalice (g)	Hmotnost vody (g)	Hmotnost roztoku (g)	Hmotnostní percento	Hmotnostní zlomok
1					
2					
3					
4					
5					

Tab. 2.3 Charakteristiky vybraných vzorků roztoků skalice modré a jejich složení

1. Uveďte, na čem závisí intenzita zabarvení roztoku.

---

2. Co bylo rozpustnou látkou a co rozpouštědlem?

---

3. Skúste vysvetliť pojem „vizuálna kolorimetria“.

---

4. Navrhните лátky, ktorých množstvo v roztoku by sme nemohli stanoviť metódou vizuálnej kolorimetrie.

ÚLOHA PRO ZVÍDAVÉ

Modrá skalice použitá v předchozím výzkumu je pro přírodu toxická látka. Navrhněte, co byste mohli udělat s připravenými roztoky.
